

Research Article

Etiology of the High Dark Figure of Sexual Assault Crimes against Women

Abbas Shiri¹, Roya Zeraatpishe^{2*}

1. Associate Professor of Criminal Law and Criminology, Faculty of Law and Political Sciences, University of Tehran, Tehran, Iran
2. PhD in Criminal Law and Criminology, Department of Law, South Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran

Article history:

Received: 21/10/2023

Accepted: 02/03/2024

Abstract

Violence against women has existed continuously throughout history and across geography, but in recent decades, especially after modernity, there has been a profound conceptual change, and perhaps the behavior that was considered acceptable and conventional in the past, today is called violence against women. Sexual violence, as a subset of this general concept, has a special place among the types of violence against women in two ways: the first feature is its prevalence and high rate of occurrence; So that there are always many victims in different geographical areas, different classes and ages, and many women at every level of education and social status have experienced this type of violence. Second, this type of violence is often accompanied by concealment, and it is simply not possible to investigate, investigate, and prove it, and in most parts of the world, especially in societies that are under authoritarian, patriarchal, and misogynistic military rule, there are cultural taboos and obstacles. Various legal and judicial aspects are aligned so that any kind of issue related to

Please cite this article as:

Shiri, A., Zeraatpishe, R. (2025). Etiology of the High Dark Figure of Sexual Assault Crimes against Women. *Journal of Legal Studies*, 16(4) 249-280.
<https://doi.org/10.22099/JLS.2024.48530.5034>

* Corresponding author:

E-mail address: R.Zeraatpishe@yahoo.com

sexual relations remains behind the curtain. Among the types of sexual violence, rape is due to the fact that it is associated with irreparable physical, mental and emotional losses against the female victims and their relatives, and may cause the loss of the former social, occupational, family, etc. position of the victim. It is more important. For this reason, societies try to fight this crime with customary, moral and religious prohibitions and passing laws; But the fact is that, despite the condemnation of this reprehensible phenomenon, women's human rights are trampled under the feet of cultural norms and false beliefs about the supremacy of men and the inferiority of women, and sexual violence takes on a sexual nature.

After the crime of rape, protecting the victim and preventing the perpetrator from repeating the crime depends on breaking the victim's silence and disclosing the crime; Because in Iranian society, support for women victims of rape is limited to criminal protection and is limited to punishing the aggressors, and it will not be possible to heal the pain of women victims except by filing a criminal complaint in the courts. Nevertheless, no independent reparative institution has been provided to remove the obstacles and hardships of filing a complaint and during the process of proceedings, to support women who are victims of the crime of sexual rape, and this is considered a sufficient reason for not reporting this crime to the criminal justice authorities.

The issue of not reporting sexual assault, in addition to reassuring the aggressor, without the risk of arrest, he can commit sexual assault and repeat it many times, especially in societies like Iran, is important because under the influence of traditional norms, The prevailing belief is that if public discourse is not formed about an issue, that issue has not occurred in general; In this way, the widespread denial of the occurrence of sexual assault can cause this crime to be neglected in government policies and reduce the possibility of drawing an accurate image of the state of sexual assault in the society (Shiri, 2017: 122) and as a result, sexual assault as a hard core. Sexual violence against women will continue.

The transition from the social and cultural sphere that has been dominated by patriarchal and anti-feminist systems for many years and has normalized sexual violence against women is undoubtedly a process that first of all requires a correct understanding of the status of women in a society; With this definition, the problem starts from the point where, due to several reasons, accurate statistics on the occurrence of sexual rape crimes are not available to the policy makers of criminal law.

Culture and its official manifestation, the law, in many ways force women victims of rape to remain silent.

From a cultural perspective, the silence of women victims of sexual assault is the result of several factors; Among other things, depending on the age range and his understanding of the concept of sexual assault, the victim may "find the related events hurtful and not important enough" or "do not want the family and other people to know about the case". In addition to these cases, in our culture, under the influence of existing gender stereotypes, "shame of the stigma of corruption from society", "fear of being fingered" and "society's contemptuous look at women victims of sexual violence" have also resulted in a sharp decrease in cases. Crime reports play a major role.

On the other hand, the combination of Iranian culture's understanding of women and the various flaws in the laws of sexual assault makes it difficult to report the crime to the police. A woman who takes a criminal action against the perpetrator by crossing the cultural barriers of breaking the silence, faces other difficulties on the way to the trial that can discourage her from continuing. A lot of mental obstacles facing victimized women such as "lack of evidence to prove", "fear of revenge by the aggressor" or "fear of hostile encounters from the police and male judicial authorities" and finally "false prejudice against the victim and criminal response against him". and the like are surrounded, which will prevent them from reporting the incident.

In the upcoming research, which has been carried out using an analytical method, the mentioned cultural and legal factors have been discussed in detail and suggestions have been made to remove these obstacles.

Keywords: victim, sexual victimization, sexual assault, blacklist crime, rape culture, cultural theory.

علت‌شناسی رقم سیاه بالای جرم تجاوز جنسی علیه بانوان

عباس شیرینی^۱، رویا زراعت‌پیشه^{۲*}

۱. دانشیار، گروه حقوق جزا و جرم‌شناسی، دانشکده حقوق، دانشگاه تهران، تهران، ایران.
۲. دکتری حقوق کیفری و جرم‌شناسی، گروه حقوق، واحد تهران جنوب، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

تاریخ پذیرش: 1402/12/12

تاریخ دریافت: 1402/07/29

اطلاعات مقاله

چکیده

در بسیاری جوامع، عوامل فرهنگی و قانونی متعددی زمینه سکوت زنان در جرم تجاوز جنسی را فراهم کرده و موانعی جدی برای گزارش دهی و طرح شکایت نزد مقام‌های عدالت کیفری را ایجاد کرده و متعاقباً عدم تعقیب کیفری متهمان تجاوز را به دنبال داشته است. جامعه ایران نیز از این امر مستثنا نبوده و به‌رغم تقبیح این جرم، علل گوناگونی، زنان بزه‌دیده تجاوز جنسی را به عدم اعلام بزه‌دیدگی خود تشویق می‌کند. ترغیب زنان بزه‌دیده تجاوز جنسی به سکوت و عدم گزارش‌دهی این جرم، موجب می‌شود که متجاوزان جنسی و سایر اعضای جامعه، خود را مصون از تعقیب و مجازات دیده، به ارتکاب یا تکرار تجاوز تشویق شوند و در نتیجه، نرخ سیاه بزه‌کاری آن جرم در جامعه افزایش یابد. این امر موجب عدم توجه کافی در مقابله با تجاوز در سیاست‌گذاری‌های جنایی و در نهایت، گسترش فرهنگ حمایت از تجاوز جنسی می‌شود. پژوهش حاضر که با روش تحلیلی انجام گرفته، به علت‌شناسی رقم سیاه بالای بزه‌دیدگی بانوان در جرم تجاوز جنسی از دیدگاه نظریه فرهنگی پرداخته و نشان می‌دهد که ناکارآمدی سیاست‌های جنسی و جنسیتی موجود، نارسایی قوانین مرتبط با قلمروی تجاوز جنسی، عدم حمایت کافی قانونی از بزه‌دیدگان زن در این جرم در فرایندهای رسمی دادرسی کیفری و فقدان نهادهای ترمیمی از علل اصلی عدم گزارش‌دهی بزه‌دیدگی و افزایش رقم سیاه جرم تجاوز جنسی علیه زنان به شمار می‌رود.

واژگان کلیدی: بزه‌دیده، بزه‌دیدگی جنسی، تجاوز جنسی، رقم سیاه جرم، فرهنگ تجاوز جنسی، نظریه فرهنگی.

استناد به این مقاله:

شیرینی، عباس و زراعت‌پیشه، رویا (۱۴۰۳). علت‌شناسی رقم سیاه بالای جرم تجاوز جنسی علیه بانوان. *مجله مطالعات حقوقی*. 16 (4). 280-249.

* نویسنده مسئول:

سرآغاز

خشونت علیه زنان پیوسته در طول تاریخ و در عرض جغرافیا وجود داشته است، اما در چندین دهه اخیر به‌ویژه پس از مدرنیته، تحول مفهومی عمیقی یافته و چه‌بسا رفتاری که در گذشته مباح و متعارف تلقی می‌شد، امروزه تحت عنوان خشونت علیه زنان نکوهش شود. خشونت جنسی به‌عنوان زیرمجموعه‌ای از این مفهوم کلان، در میان اقسام خشونت علیه زنان از دو جهت جایگاه ویژه‌ای دارد: نخستین ویژگی آن، فراگیری و رقم بالای وقوع آن است؛ به‌طوری‌که در مناطق جغرافیایی مختلف، اقشار و سنین متعدد، همواره قربانیان زیادی دارد و بسیاری از زنان در هر سطح از تحصیلات و موقعیت اجتماعی، این نوع خشونت را تجربه کرده‌اند. دوم اینکه این نوع خشونت، در اغلب موارد با کتمان همراه شده و تحقیق، بررسی و اثبات آن به‌سادگی امکان‌پذیر نیست و در اقصی نقاط جهان و به‌ویژه در جوامعی که تحت سلطه نظامی آمرانه، مردسالار و زن‌ستیز هستند، تابوهای فرهنگی و موانع قانونی و قضایی گوناگونی هم‌سو می‌شوند تا هر نوع موضوع مرتبط با روابط جنسی، پشت پرده باقی بماند. از میان انواع خشونت‌های جنسی، تجاوز جنسی «از آن جهت که با زیان‌های جبران‌ناپذیر فیزیکی، روانی و عاطفی علیه زنان قربانی و نزدیکان آن‌ها همراه است و چه‌بسا موجب از بین رفتن موقعیت سابق اجتماعی، شغلی، خانوادگی و ... در قربانی می‌شود»، (Ashworth, 327) از اهمیت بیشتری برخوردار است.

اصطلاح تجاوز جنسی در تعریفی موسع به معنای دخول مهبل یا مقعدی آلت تناسلی، دست یا اشیاء و دخول آلت تناسلی در دهان هر فردی اعم از زن و مرد، بدون رضایت وی و فارغ از سن بزه‌دیده و رابطه وی با فرد متجاوز است. امروزه این تعریف متأثر از فرهنگ جوامع، مفهومی سیال به شمار می‌رود و تحت تأثیر فرهنگ، گاه به اشکال مضیقی مورد تأیید قانون‌گذاران کیفری قرار گرفته است. اصطلاح «تجاوز جنسی» در متن قوانین جزایی ایران مورداستفاده قرار نگرفته است، اما در تعریف قانون‌گذار ایران، آنچه در محاکم قضایی تحت عنوان تجاوز جنسی

مورد تعقیب و محاکمه قرار می‌گیرد، عبارت است از جماع با عنف یا اکراه با دخول اندام تناسلی مرد به اندازه ختنه‌گاه در قبل یا دبر زنی که علقه زوجیت با وی نداشته باشد (ماده 221 ق.م.ا و تبصره 1 آن، بند ت ماده 224 ق.م.ا).

فارغ از تعاریف گوناگون از جرم تجاوز جنسی، آنچه بدیهی است، آن است که تجاوز جنسی امروز هم‌عنان با برده‌داری در تمامی جوامع، مورد مذمت قرار می‌گیرد؛ به همین جهت، جوامع با ممنوعیت‌های عرفی، اخلاقی و دینی و تصویب قوانین، سعی بر مبارزه با این جرم دارند؛ اما واقعیت این است که برخلاف تقبیح این پدیده مذموم، حقوق بشر زنان زیر پای هنجارهای فرهنگی و باورهای نادرست از فرادستی مردان و فرودستی زنان، پایمال می‌شود و خشونت جنسی، ماهیتی جنسیتی به خود می‌گیرد (Najafi Abrandabadi, 2004-2005: 1171).

خشونت و به‌ویژه تجاوز جنسی، آکنده از کلیشه‌های جنسیتی و برخاسته از نابرابری جنسیتی است که در خانه و از خصوصی‌ترین روابط زن و مرد در خانواده آغاز می‌شود و در باورها، ارزش‌ها، سنت‌ها و دیگر مؤلفه‌های سازنده فرهنگ نمود می‌یابد (Zeraatpishe et.al, 2020: 151-177) و انعکاس آن در ابعاد مختلف روابط زن و مرد، به‌ویژه روابط جنسی آنان دیده می‌شود. فرهنگ از سویی اقتدار مردان را درگرو سلطه بر زنان می‌داند و از سویی دیگر بزه‌دیدگی جنسی را نقیصه‌ای حیثیتی برای زنان و اطرافیان وی به تصویر می‌کشد. در این کشاکش متناقض که در هر دو سوی، زنان زیان‌دیده‌اند، عوامل گوناگونی هم‌سو شده و استمساک زنان بزه‌دیده این جرم به دستگاه عدالت کیفری را ناممکن می‌کند. این در حالی است که در جامعه ایران، حمایت از زنان بزه‌دیده تجاوز جنسی منحصر به حمایت کیفری بوده و در مجازات متجاوزان خلاصه می‌شود و التیام آلام زنان بزه‌دیده جز از طریق طرح شکایت کیفری در محاکم قضایی میسر نخواهد بود. در این جامعه، هیچ نهاد ترمیمی مستقلی جهت از میان برداشتن موانع و مشقات طرح شکایت و طی مسیر دادرسی،

برای حمایت از زنان بزه‌دیده تجاوز جنسی پیش‌بینی نشده و همین امر دلیلی کافی برای افزایش رقم سیاه جرم تجاوز جنسی است.

رقم سیاه جرم تجاوز جنسی، مبین بخشی از تجاوزهای جنسی رخ داده است که به هر علت، گزارش نمی‌شوند و مرتکب، تحت پیگرد قرار نخواهد گرفت.

گرچه کشف جرائم، تعقیب، محاکمه و درنهایت، مجازات مرتکبان، نمایشگر اقتدار و مهارت پلیس و دستگاه عدالت کیفری است، اما از آنجاکه دولت‌ها متولی تأمین امنیت افراد جامعه و به‌ویژه زنان و کودکان هستند، خصوصاً در جوامع مردسالار، تمایل به سفیدنمایی و سکوت آماری، بیش از سایر جوامع است (Najafi Abrandabadi, 2003: 86)؛ علاوه بر این، در برخی جوامع همچون جامعه ایران که سیاست جنایی کشور، بر مبنای سیاست‌های اسلامی استوار شده، اتخاذ «سیاست بزه‌پوشی در جرائم منافی عفت»، مانع از علنی شدن این‌گونه جرائم و موجب سکوت آماری در این زمینه خواهد بود (Zeraatpishe & Shiri, 2022: 436). عدم افشای آمار وقوع تجاوز جنسی، با هدف پیشگیری از ترویج فحشا و نمایش موفقیت در تأمین امنیت، صورت می‌گیرد؛ لذا بدیهی است در چنین جوامعی که آمارهای جنایی رنگ و بویی سیاسی دارد، اقدام‌های مؤثری جهت حمایت از بزه‌دیدگان تجاوز جنسی در گزارش‌دهی این جرم انجام نمی‌گیرد.

مسئله گزارش نکردن تجاوز جنسی، علاوه بر اینکه به متجاوز اطمینان می‌دهد بدون احتمال خطر دستگیری، می‌تواند مرتکب تجاوز جنسی شده و به دفعات آن را تکرار کند، به‌ویژه در جوامعی همچون ایران، از این جهت حائز اهمیت است که تحت تأثیر هنجارهای سنتی، باور غالب بر آن است که چنانچه گفتمان عمومی راجع به مسئله‌ای شکل نگیرد، آن مسئله به‌طور کلی رخ نداده است (Aghtaie, 2011:125)؛ بدین ترتیب انکار گسترده وقوع تجاوز جنسی می‌تواند موجب مغفول ماندن این جرم در سیاست‌گذاری‌های دولت شده و امکان ترسیم سیمایی دقیق از وضعیت جرم تجاوز جنسی در جامعه را کاهش دهد (Shiri, 2017: 122).

در کشور ما آمار رسمی مربوط به تعداد تجاوزهای گزارش شده وجود ندارد و پژوهش‌هایی محدود، پویایی گزارش این جرم را مطمح نظر قرار داده‌اند. یکی از پژوهش‌های صورت‌گرفته پیرامون تمایل زنان بزه‌دیده تجاوز جنسی بر گزارش این جرم حاکی از آن است که از میان 400 پرسش‌نامه توزیع شده توسط محقق، 80 نفر به وقوع تجاوز نسبت به خود یا اطرافیان اذعان داشته‌اند که تنها 3 نفر از این تعداد اقدام به شکایت از متجاوز کرده‌اند (Ahangar Solehboni, 2014: 173)؛ این پژوهش که نشان‌گر عمق نفوذ تجاوز جنسی در جامعه ماست، گویای آن است که زنان بزه‌دیده تجاوز جنسی به شدت بزه‌دیدگی خود را پنهان می‌کنند.

آمار وقوع جرائم جنسی نیز به تبع عدم گزارش این جرم توسط زنان بزه‌دیده، با عدم شفافیت مواجه هستند و آمارهای بسیار محدودی از وقوع تجاوز جنسی در این خصوص منتشر شده است. به‌عنوان نمونه خادمی و همکاران (1396)، در مقاله‌ای تحت عنوان «تعیین سلامت روان قربانیان زن تجاوز جنسی مراجعه‌کننده به مرکز پزشکی قانونی استان اصفهان در سال 1393» بیشترین آمار تجاوز جنسی در ایران را به ترتیب مربوط به استان تهران با سالانه یک هزار و شش صد و پنجاه مورد و استان قم با سالانه یک هزار و پانصد و پنجاه‌وشش جرم ذکر کرده‌اند و سایر آمارهای موجود در مورد تجاوز جنسی برگرفته از قطعات گسسته اطلاعات در صفحه حوادث روزنامه‌های مختلف و بر اساس مصاحبه‌های انجام‌گرفته با نیروهای پلیس یا وکلا است.

در جدیدترین گزارش‌ها، رئیس پلیس آگاهی ناجا در مورخه 29 خرداد 97 در همایش سراسری رؤسا و فرمانداران پلیس آگاهی در بخش مبارزه با جرائم جنایی اعلام کرد که تنها در سال گذشته، 1400 نفر متجاوز دستگیر شده‌اند (Aftab News, 19 Jun 2018). این در حالی است که به دلایلی که در این نوشتار تشریح خواهند شد، رقم سیاه این جرم به شدت بالا بوده و آماری که توسط این مقام ذکر شده است، تنها آمار متجاوزان دستگیر شده است و بدیهی است که تعداد تجاوزهای رخ داده و حتی گزارش شده بسیار بیش از آمار مذکور است.

گرچه رقم سیاه بسیاری از جرائم مانع از دست‌یابی به آمار مشخصی از آن است، اما اهمیت جرم تجاوز جنسی در آن است که سکوت آماری آن متکی بر فرهنگی است که گفتمان عمومی در رابطه با اعمال جنسی را مخالف با اخلاق و عفت عمومی معرفی می‌کند. بر همین مبنا است که در فرهنگ ما، اصطلاح آزار جنسی یا تعرض جنسی اغلب به جای تجاوز جنسی مورد استفاده قرار می‌گیرد و اشخاص و رسانه‌ها اغلب این مفاهیم را بدون به کار بردن کلمه «جنسی» مورد استفاده قرار می‌دهند. همچنین در کتب قانونی نیز که خود ترجمه‌ای از فرهنگ حاکم به شمار می‌آید (Mallory, 2008: 9)، از اصطلاح متجاوز جنسی استفاده نشده و برای مرتکب تجاوز از اصطلاح زانی بهره گرفته شده است (بند ت ماده 224 قانون مجازات اسلامی 92).

عدم گزارش‌دهی تجاوز جنسی و انکار وقوع این جرم توسط بزه‌دیدگان، از جمله مهم‌ترین مؤلفه‌ها جهت ایجاد زمینه فرهنگ تجاوز جنسی محسوب می‌شوند. فرهنگ تجاوز جنسی، برآمده از دل جرم‌شناسی فرهنگی، یکی از مهم‌ترین نظریه‌هایی به شمار می‌رود که تاکنون در زمینه علت‌شناسی این جرم ارائه شده است.

این نظریه نخستین بار در دهه 1970 هم‌زمان با موج دوم جنبش‌های فمینیستی، توسط دیان هرمان¹ (1984) مطرح شد و متمرکز بر عوامل فرهنگی و قانونی در یک نظام مردسالار است که زنان را به انقیاد کشانده و بسترساز تجاوز جنسی به زنان شده است. هرمان بر آن بود که تا زمانی که سلطه مردانه بر جامعه‌ای حاکم باشد، تجاوز جنسی نیز در آن جامعه فراگیر خواهد بود (Burnett, 2016: 2).

در این جوامع، تجاوز جنسی آکنده از کلیشه‌های جنسیتی و برخاسته از نابرابری جنسیتی است که در خانه و از خصوصی‌ترین روابط زن و مرد در خانواده آغاز می‌شود و در باورها، ارزش‌ها، سنت‌ها و دیگر مؤلفه‌های سازنده فرهنگ نمود می‌یابد (Zeraatpishe et.al, 2020: 151-177) و انعکاس آن در ابعاد مختلف روابط زن و مرد

به‌ویژه روابط جنسی آنان دیده می‌شود. فرهنگ از سویی اقتدار مردان را در گرو سلطه بر زنان می‌داند و از سویی دیگر بزه‌دیده خشونت شدن را نقیصه‌ای حیثیتی برای زنان و اطرافیان وی به تصویر می‌کشد. در این کشاکش متناقض که در هر دو سوی، زنان زیان‌دیده‌اند، عوامل گوناگونی هم‌سو شده و زمینه‌های دسترسی زنان بزه‌دیده این جرم به عدالت را به انحای مختلف، محدود می‌کند. فرهنگ این جوامع، به‌طور ضمنی در جهت حمایت از متجاوزان گام برمی‌دارد و در صورت گزارش‌دهی بزه‌دیده تجاوز جنسی، انگشت اتهام را به سوی او نشانه می‌رود و در حمایت قانونی از زنان بزه‌دیده با احتیاط و افری عمل می‌کند.

با وجود موانع فرهنگی و قانونی موجود بر سر راه عدالت‌خواهی زنان بزه‌دیده تجاوز جنسی، در سال‌های اخیر، زنان در سرتاسر جهان گام‌های مؤثری جهت پرده‌برداری از جرائم جنسی برداشته‌اند. ظهور جنبش MeToo (من‌هم) و دستاوردهای آن در سطح جهانی، یکی از مهم‌ترین اقدام‌ها محسوب می‌شود (Glos, 2019: 71-72). در این بین، شبکه‌های اجتماعی این بخت را فراهم کرده و عده‌ای معدود از زنان در جامعه ما نیز جرأت یافته و در متن نابرابری عمیق نظام جنسیتی، از این جرم خاموش، پرده‌برداری کردند. با این حال همواره بسیاری از زنان بزه‌دیده تجاوز جنسی به دلیل ممانعت‌های مورد اشاره، سعی بر عدم گزارش‌دهی تجاوز جنسی دارند؛ این عوامل، در دو دسته کلی، تحت عنوان علل فرهنگی بالا بودن رقم سیاه جرم تجاوز جنسی علیه بانوان و علل ساختاری بالا بودن رقم سیاه جرم تجاوز جنسی علیه بانوان، در این پژوهش مورد بحث و بررسی قرار خواهند گرفت.

1. علل فرهنگی بالا بودن رقم سیاه جرم تجاوز جنسی علیه بانوان

عدم اعلام وقوع تجاوز جنسی توسط زنان بزه‌دیده، معلول عوامل فرهنگی متعددی است؛ از جمله اینکه ممکن است بزه‌دیده بسته به محدوده سنی و درک خود از مفهوم

تجاوز جنسی، «پیشامدهای مربوطه را آسیب‌زننده و به‌اندازه کافی مهم نیابد» یا «تمایل نداشته باشد که خانواده و افراد دیگر از قضیه مطلع شوند». علاوه بر این موارد، در فرهنگ ما، تحت تأثیر کلیشه‌های جنسیتی موجود، «شرم از برچسب خوردن به‌عنوان فرد فاسد از سوی جامعه»، «ترس از انگ‌شست‌نما شدن» و «نگاه توأم با تحقیر جامعه به زنان بزه‌دیده خشونت جنسی» نیز در کاهش شدید موارد گزارش جرم، نقش عمده‌ای را ایفا می‌کنند.

1-1. انکار واقعه

برای اینکه بزه‌دیده اقدام به گزارش تجاوز جنسی کند، در نخستین گام می‌بایست اقدام علیه خویش را تجاوز جنسی محسوب کند؛ از آنجاکه جرم تجاوز جنسی پیوسته در زمره جرائم خشن تعریف شده است، ارتکاب این جرم بدون توسل به اعمال خشونت‌آمیز می‌تواند به انکار وقوع این جرم، بیانجامد. مقاومت جدی در برابر متجاوز، ایجاد جراحت بر بزه‌دیده، ازاله بکارت، تهدید بزه‌دیده با سلاح سرد یا گرم از مؤلفه‌هایی هستند که در شخص بزه‌دیده این احساس که وی مورد تجاوز واقع شده است را به وجود می‌آورد. در مقابل، فقد خشونت در رفتار مرتکب، حضور خودخواسته بزه‌دیده در منزل متجاوز، شرب الکل یا استعمال مواد مخدر در حضور متجاوز و ازاله بکارت پیشین بدون سابقه ازدواج و یا رابطه دوستی یا سابقه رابطه جنسی با متجاوز، از جمله گزاره‌هایی هستند که موجب می‌شوند بزه‌دیده، رفتار صورت‌گرفته را تجاوز جنسی تلقی نکرده و بدین ترتیب از گزارش آن خودداری کند. چنین گزاره‌هایی می‌توانند به‌شدت مسئله‌ساز باشند، زیرا بخش قابل‌توجهی از تجاوزهای جنسی، فاقد خشونت فیزیکی بوده و از ناحیه دوستان و آشنایان بزه‌دیده صورت می‌گیرد (Burgess et. Al, 2015: 389).

مسئله انکار وقوع تجاوز جنسی از ناحیه بزه‌دیده به‌ویژه در برخی از صور تجاوز جنسی فراگیرتر است. به‌عنوان مثال در تجاوزهایی که در مناسبات قدرت رخ می‌دهد،

متجاوز با سوءاستفاده از قدرت، زیردست خویش را در شرایطی قرار می‌دهد که وی جز از طریق پذیرش برقراری رابطه جنسی قادر به خروج از آن نخواهد بود؛ در چنین شرایطی ممکن است بزه‌دیده این‌گونه بپندارد که در دوراهی پذیرش یا عدم پذیرش پیشنهاد جنسی در قبال کسب یا حفظ امتیاز، با اختیار، راه نخست را پذیرفته و این حق ظاهری انتخاب، موجب می‌شود که در شرایط پذیرش برقراری رابطه جنسی، بزه‌دیده به‌طور کلی وقوع تجاوز را انکار کند. سوءاستفاده کارفرما از کارگر به‌ویژه در بخش‌های خصوصی فاقد کنترل و نظارت، از این قبیل است (Sadeghi Fasaei & Iarigani, 2019: 95).

انکار تجاوز جنسی در گونه‌ای از «تجاوز جنسی به محارم» نیز مشهود است. تجاوز جنسی به محارم از آنجاکه حسب ماهیت خود بیش از سایر انواع تجاوزها، در خفا انجام می‌گیرد و به‌عبارت‌دیگر جزو «جرایم اصطلاحاً آپارتمانی» در برابر «جرایم خیابانی» است، کمتر موردتوجه پژوهشگران واقع شده است؛ اما یکی از مهم‌ترین پژوهش‌های صورت‌گرفته در این زمینه را محسن مالجو در سال 1388 در رابطه با تجاوز به محارم در ایران انجام داد. بر اساس یافته‌های این پژوهش، متجاوزان به محارم در جهت نیل به اهداف شوم خود از روش‌های گوناگونی بهره می‌جویند. یکی از استراتژی‌های متداول به‌ویژه جهت بهره جنسی از دختران کم سن و سال در خانواده، «فریب» معمول بودن رابطه جنسی با محارم است. در این شیوه پدر از کودکی به فرزند خود می‌آموزد که دختران تا پیش از ازدواج موظف به رابطه جنسی با پدر هستند و این رابطه امری رایج است (Maljo, 2008: 87) بدیهی است که در چنین شرایطی زن درکی از وقوع جرم نداشته و طبعاً وقوع آن را انکار کرده و بزه‌دیدگی خود را گزارش نمی‌کند.

1-2. تقصیر بزه‌دیده و خود سرزنشی وی

در فرهنگ تجاوز جنسی، بزه‌دیده همواره متهم به تحریک فرد متجاوز می‌شود و حتی اگر متجاوز محکوم به مجازات شود، بزه‌دیده همچنان از رفتار او شرمسار خواهد بود؛ در چنین فرهنگی، «تجاوز جنسی احتمالاً تنها جرمی است که در بیشتر موارد آن،

بزه‌دیده نه تنها احساس شرمساری می‌کند، بلکه ممکن است خود در این حادثه متهم شناخته شود» (Aghtaie, 2011: 124).

برخی محدودیت‌ها برای زنان در برابر مردان، از جمله محدودیت در انتخاب پوشش و منع از حضور در برخی اماکن و اجتماعات نظیر ورزشگاه‌ها با هدف ایجاد مصونیت در برابر وسوسه‌های جنسی مردان، پیام‌آور این است که زنان با خروج از چهارچوب تعیین‌شده، مردان را به ارتکاب اعمال جنسی تحریک می‌کنند و اجازه هرگونه تعرض جنسی را به آنان می‌دهند. تهیه بلبوردهایی که در یک‌سوی آن شکلات پوشش‌دار و در سوی دیگر آن شکلات بدون پوششی است که ده‌ها مگس گرد آن جمع شده‌اند، نشان‌دهنده این واقعیت است که زنان بزه‌دیده تجاوز در خودمراقبتی مرتکب تقصیر شده و به‌خودی‌خود ممکن است به خاطر این جرم متهم شوند.

در بطن پیام‌های مورد اشاره، بزه‌دیده‌نگوهی و عادی‌سازی آزار و تجاوز جنسی به زنان نهفته است؛ پیام‌هایی که به‌نوعی صورت انسانی مرد را مثله کرده، وی را به حیوانی شهوانی و فاقد کنترل فرو کاسته است. توصیف مردان به‌عنوان موجوداتی فاقد کنترل، این انتظار از زنان را ایجاد کرده است که با حفظ پاک‌دامنی و عفت خود، امیال شهوانی مردان را کنترل کنند. با این وصف، زنانی مصون از تعرض خواهند بود که متصف به صفات عفت، آبرومندی و پاک‌دامنی باشند: «...زن آبرومند زمانی دارای وقار است که مردان غریبه را تضعیف کند. سخنرانی‌اش مردان را تحریک نکند... لباس‌های بلند بپوشد... طرح و رنگ لباس او نباید چشم را تحریک کند، راه رفتن او نباید جلب‌توجه کند و از پوشیدن کفش‌های پاشنه‌بلندی که صدای آن جلب‌توجه می‌کند بپرهیزد» (Mohammadinia, 2009: 174-178).

جداسازی زنان بزه‌دیده از زنان عفیف، تنها در جامعه‌ای با فرهنگ تجاوز جنسی فهم می‌شود؛ فرهنگ تجاوز با تأکید و مبالغه بر تمایلات جنسی مردان، اذیت و آزار جنسی را امری پذیرفتنی و عادی تلقی می‌کند و به‌جای آموزش و تربیت جنسی پسران در خانه و مدرسه، از زنان می‌خواهد که با پنهان کردن حداکثری بدن خود، مراقبت و

محافظت خود از آزار جنسی و تجاوز را به عهده گیرند. در این فرهنگ، مردان به‌طور غریزی متجاوز و فاقد نیروی خودکنترلی‌اند و به‌محض تحریک و یا هوس جنسی باید در اسرع وقت با هر زنی که در دسترس باشد، غریزه وحشی خود را ارضا کنند. در چنین نگرشی، تأمین امنیت زنان درگرو حجاب زن است. نتایج تحقیقات انجام‌گرفته در خصوص رابطه پوشش و امنیت جنسی زنان در جامعه ایران نیز مؤید پذیرش این باور نادرست نسبت به زنان بدحجاب است. به‌عنوان نمونه سراج‌زاده و همکاران (6102) در پژوهشی تحت عنوان پوشش زنان و احساس امنیت در فضای عمومی، دست یافتند که «بین میزان پوشش و امنیت جنسی ارتباط وجود دارد؛ یعنی هرچه فرد پوشیده‌تر باشد، کمتر در معرض آزارهای جنسی قرار می‌گیرد» و زنانی که پوشش و آرایش آنان توجه مردان را جلب نمی‌کند، در مجموع از امنیت جنسی بیشتری برخوردارند (Serajzade, Javaheri, Rahmati, 2016: 150 & 156).

بدین ترتیب زن بدحجاب نه تنها نمی‌تواند انتظار امنیت اجتماعی داشته باشد، بلکه ممکن است به جرم ترغیب و تحریک مردان غریبه محکوم شود. فرهنگ تجاوز جنسی به‌گونه‌ای در باور عمومی جوامع مردسالار رخنه می‌کند که حتی پژوهشگران این حوزه پیشنهاد می‌کنند: «دستگاه عدالت کیفری به‌جای حمایت از زنانی که نقش مؤثری در بزه‌دیدگی جنسی خود دارند، از بزه‌کارانی حمایت کند که اگر آنان را تحریک نمی‌کردند، چه‌بسا مرتکب جرمی نمی‌شدند» (Javanjafari Bojnordi & Shahideh: 2013: 56, 57). این دیدگاه نسبت به زنان بزه‌دیده تجاوز جنسی می‌تواند در تلقی فرد بزه‌دیده نسبت به رفتار یا گفتارهای خود نیز مؤثر واقع شده و فرد بزه‌دیده با مقصر دانستن خود در وقوع این جرم، ضمن سرزنش خود، از گزارش بزه‌دیدگی امتناع کند.

1-3. رابطه بزه‌دیده و بزه‌کار

عدم گزارش‌دهی جرم تجاوز جنسی، می‌تواند متأثر از رابطه بزه‌دیده و بزه‌کار باشد. رابطه میان بزه‌دیده و بزه‌کار، دو مفهوم تجاوز غریبه و تجاوز آشنا را به حوزه مطالعاتی

تجاوز جنسی افزوده است. در تجاوز جنسی غریبه‌ها، هیچ‌گونه سابقه آشنایی میان بزهدکار و بزهدیده وجود ندارد. این نوع از تجاوز، منطبق بر کلیشه‌ای است که متجاوز را غریبه‌ای بیرون پریده از پشت بوته‌ها ترسیم می‌کند؛ بدین ترتیب انتظار می‌رود بزهدیده در این نوع از تجاوز بیش از تجاوز آشنایان خود را بزهدیده تجاوز جنسی تصور کند و در نتیجه، با احتمال بیشتری، واقعه را به پلیس یا مقام‌های قضایی گزارش کند. تجاوز غریبه‌ها، به دلیل انطباق با افسانه متجاوز غریبه، با نتایج قضایی مثبت‌تری به نفع بزهدیده همراه می‌شود (Estrich, 1987: 73).

در مواردی از تجاوز جنسی که بزهدیده و بزهدکار به دلایل نسبی یا سببی، سابقه آشنایی و دوستی با یکدیگر دارند، تمایل چندانی به گزارش‌دهی وجود ندارد (Onsi, 2017: 7)؛ زیرا با فاصله گرفتن از استانداردهای کلیشه‌ای تجاوز جنسی که جراحات بر بدن بزهدیده را دلیل بر مقاومت وی در برابر متجاوز تلقی می‌کنند، اثبات وقوع این جرم نیز به مراتب دشوارتر خواهد شد. تحقیقات نیز گویای آنند که «زمانی که فرد بزهدکار، یک دوست یا آشنا باشد، 61 درصد از تجاوزها... گزارش نمی‌شوند» (Burgess, et al, 2015: 389). اهمیت این تفکیک در آن است که «حدود 80 درصد تجاوزها توسط آشنایان بزهدیده انجام می‌پذیرد» (Planty et al, 2013: 1) و هرچه احتمال گزارش کردن تجاوز جنسی از سوی زنان بزهدیده کمتر باشد، پیگرد پلیسی و قضایی این جرم نیز دشوارتر خواهد بود. این امر موجب کاهش احتمال دستگیری و یا محکوم شدن فرد بزهدکار به دلیل عدم راه‌یابی وی به دستگاه عدالت کیفری خواهد شد. همچنین گزارش نکردن تجاوز جنسی علاوه بر اینکه ارائه خدمات قضایی و ایجاد برنامه‌های حمایتی از زنان بزهدیده تجاوز جنسی را کم‌اهمیت جلوه می‌کند، به تضعیف هر تدبیری می‌انجامد که در نظام قضایی یک جامعه برای پیشگیری از تجاوز جنسی، اتخاذ شده است.

1-4. ترس از ایجاد ننگ در خانواده

جامعه ایرانی و به‌ویژه نظام حقوقی ایران، بکارت یک زن مجرد را دلالتی بر پاک‌دامنی او می‌دانند و از دست دادن بکارت او خارج از ازدواج فاجعه‌ای عظیم برای او و خانواده‌اش است که نه تنها موقعیت‌های او برای ازدواج را از بین می‌برد، بلکه بر شرف و ناموس او و پدرانش تأثیر خواهد گذاشت. آداب و رسوم مانند گرفتن گواهی تأیید بکارت قبل از ازدواج یا عمل غیرقانونی هایمنوپلاستی برای دخترانی که قبل از ازدواج بکارت خود را از دست داده‌اند، دلایل کافی برای این ادعا محسوب می‌شوند (Aghtaei, 2011: 132).

در جامعه پدرسالار که روابط جنسی زنان در کنترل مردان قرار گرفته است، زنان «ناموس» پدر یا همسر خود محسوب می‌شوند. «ناموس» گرچه مفهومی پیچیده و چندلایه است اما در هر حال عمدتاً حول «جنبه‌های جنسی زن» حرکت می‌کند و تحت تأثیر نفوذ عمیقی که در جوامع سنتی یافته است، سبب شده چنانچه زنی مورد تجاوز قرار گیرد، مردان خانواده او به‌عنوان پاسداران نوامیس خود، به دلیل عجز در مراقبت از ناموسشان، سرافکنده باشند.

این دیدگاه نسبت به زنان، ریشه در مردسالاری فرهنگ یک جامعه دارد؛ فرهنگ مردسالار، زنان را در موجودیت خود به‌عنوان یک فرد در نظر نمی‌گیرد بلکه زنان نشانه‌ای از روابط میان مردان هستند و سلطه بر بدن زنان، جهت تحقیر مردان صورت می‌گیرد (Yavari, 2018: 30). افرادی که دست به تجاوز جنسی می‌زنند در واقع قدرت خود را بر بدن و هویت زن و از این طریق بر مردانی که زنان به آن‌ها تعلق دارند، نشان می‌دهند. نمونه بارز این نوع نگرش به زنان و تلقی جامعه از آثار زیان‌بار تجاوز بر خانواده را می‌توان در پرونده جنجالی تجاوزهای سریالی در ایرانشهر مشاهده کرد:

در تاریخ 25 خرداد 1397، امام‌جمعه ایرانشهر در نماز عید فطر از تجاوز چندین مرد به 41 زن در این شهر خبر داد. در بخشی از فیلم سخنرانی ایشان چنین ایراد می‌شود که: «دختری از سر کار برگشته به منزل، داخل کوچه که رسیده، ماشینی آمده

داخل کوچه جلویش را گرفتند و به زور سوارش کردند، در ماه رمضان، همسایه‌ها تا جنیده‌اند ماشین رفته و تا غروب این خواهر مسلمان در دست این گرگ‌ها بوده است، بعد آورده‌اند رساندندش منزل، پدرش دیروز آمده بود زارزار گریه می‌کرد می‌گفت کاش زمین دهان باز می‌کرد من و بچه‌ها و خانواده‌ام می‌رفتیم ولی این ننگ بر دامانمان نمی‌افتاد...» (A part of the video of the Eid al-Fitr prayer speech by Imam Juma of)
(Iranshahr, Didar News Site, June, 22, 2017).

فرهنگی که تجاوز را لکه ننگی بر بزه‌دیده و خانواده وی قلمداد می‌کند، آن‌ها را بر سر یک دوراهی قرار می‌دهد که مسیری به سکوت و پرده‌پوشی و در نتیجه تحمل این رنج عظیم در خلوت خود و خانواده ختم می‌شود و مسیری دیگر او را به شکستن سکوت رهنمون می‌شود که به شماتت و طرد بزه‌دیده و سرافکنندگی خانواده او ختم خواهد شد. بار این ننگ چنان سنگین است که بسیاری از زنان بزه‌دیده تجاوز، دم بر نمی‌آورند و با درد خو می‌گیرند و در پی شکایتی نمی‌روند؛ متجاوز نیز با خیالی آسوده سبک زندگی خود را ادامه داده و چه بسا با انتخاب ابژه‌های دیگر، مرتکب جنایت‌های پی‌درپی می‌شود.

1-5. فشارها و نا ملائمتی‌های جنسی ناشی از بزه‌دیدگی جنسی

زنی که به ناموسش تجاوز شده، اکنون به اصطلاح بی‌ناموس شده است؛ یعنی دیگر مرز و حریمی برای بدنش وجود ندارد. اگر پیش‌از این مرزهای ناموس یا پاسداران مرزهای ناموس، مانعی برای دستیابی به بدن زن بوده‌اند، حالا با تصرف این منطقه، پیدا است که این زن موجودی «در دسترس» بوده و بدن او دیگر حریمی ندارد.

زنی که مورد تجاوز واقع شده است، سوژه مناسبی برای تعرضات بعدی به شمار می‌آید و همین امر دلیلی بر آن است که پس از وقوع تجاوز، حضور بزه‌دیده در خانواده به منزله خطرهای آتی در مردانگی مردان خانواده وی تلقی شود (Grossi, 2015: 137) و بعضاً خانواده بزه‌دیده دست به قتل بزه‌دیده زده یا او را وادار به خودکشی کنند.

در مناطق سنتی‌تر کشور، مسئله تهدید از سوی خانواده و خطر جانی برای زنان بزه‌دیده در خانواده به‌گونه‌ای قابل‌انتظار است که پس از انتشار خبر تجاوز در ایرانشهر، محمد بلوچ زهی از مدیران محلی در سیستان در توئیتر خود نوشت: «اکثر خانواده‌های بزه‌دیده تجاوز، دختران خود را لکه ننگی می‌دانند بر دامان خویش. در مواردی مشابه برخی خانواده‌ها برای پاک کردن صورت مسئله اقدام به حذف فیزیکی بزه‌دیدگان می‌کنند». مولوی عبدالحمید، امام‌جمعه اهل سنت زاهدان از دیگر مقام‌هایی بود که به امنیت زنان بزه‌دیده تجاوز اشاره کرد و ضمن تشویق آن‌ها به شکستن سکوت و طرح شکایت علیه مرتکبان، گفت: «این دختران گناهی مرتکب نشده‌اند و هیچ‌کسی حق ندارد با آن‌ها بدرفتاری کند» (Fararo news website June 28, 2017).

تصور قابل‌دسترس بودن زن در فرآیند رسیدگی نیز، عملاً راه را برای انواع تعرض‌های کلامی و حتی بدنی به زن بزه‌دیده تجاوز باز می‌کند و به‌این ترتیب زن باری دیگر یا می‌بایست در معرض تجاوزی آشکار و بی‌مانع قرار گیرد و یا از ادامه شکایت صرف‌نظر کند. آگاهی زنان بزه‌دیده از دشواری‌های پس از گزارش‌دهی تجاوز جنسی تا حدی است که از میان 41 زن بزه‌دیده تجاوز زنجیره‌ای ایرانشهر، تنها سه نفر حاضر به شکایت و تنها یک نفر حاضر به معاینه پزشکی قانونی شدند (Hamdeli Newspaper, 17 September 2018)؛ با این وجود، عدم گزارش تجاوز جنسی محدود به عوامل فرهنگی نبوده و موانع قانونی و قضایی گوناگونی بر سر راه بزه‌دیده تجاوز جنسی در مسیر گزارش این جرم قرار دارد.

2. علل ساختاری بالا بودن رقم سیاه جرم تجاوز جنسی علیه بانوان

به‌رغم اینکه قانون‌گذار مجازات اسلامی، در برخی اشکال خشونت جنسی علیه زنان، رویکرد و تدابیر حمایتی ویژه‌ای اتخاذ کرده است (Najafi Abrandabadi, 2005: 113)، اما در جرم تجاوز جنسی نقایص مختلفی در قوانین مربوطه به چشم می‌خورد. ترکیب درک فرهنگ ایرانی از زنان و نقایص مختلف موجود در قوانین تجاوز جنسی موجب

دشوار شدن گزارش جرم به پلیس می‌شود. زنی که با عبور از موانع فرهنگی گزارش‌دهی تجاوز جنسی، دست به اقدام کیفری علیه مرتکب می‌زند، با دشواری‌های دیگری در مسیر محاکمه روبرو می‌شود که می‌تواند وی را از ادامه مسیر منصرف کند. انبوهی از موانع ذهنی پیش روی زنان بزه‌دیده نظیر «کمبود ادله برای اثبات»، «ترس از انتقام توسط متجاوز» یا «هراس از برخوردهای خصمانه پلیس و مقامات قضایی مرد» و درنهایت «پیش‌داوری نادرست نسبت به بزه‌دیده و پاسخ کیفری علیه وی» و نظایر این‌ها احاطه می‌شوند که مانع از گزارش کردن واقعه خواهند بود.

2-1. دشواری اثبات جرم تجاوز جنسی

دشواری اثبات جرم تجاوز جنسی، یکی از علل مهم عدم گزارش‌دهی بانوان بزه‌دیده این جرم است و اهمیت قوت ادله اثبات تا جایی است که چنانچه بزه‌دیده ادله کافی برای اثبات ادعای خود نداشته باشد، حتی از جانب وکلا نیز دعوت به عدم طرح شکایت می‌شود.

در نگاه نخست، ممکن است چنین به نظر رسد که تنها مجازات شدید تجاوز جنسی (اعدام)، موجب شده است تا قانون‌گذار، ادله اثبات سخت‌گیرانه‌ای را برای اثبات این جرم مقرر دارد؛ بر همین اساس علاوه بر علم قاضی که لازم است مستند به قراین و امارات بین باشد (ماده 211 قانون مجازات اسلامی 92)، قانون، چهار مرتبه اقرار (ماده 172 قانون یادشده) و شهادت چهار مرد (ماده 199 قانون یادشده) را ادله انحصاری اثبات این جرم معرفی کرده است؛ اما با مقایسه این جرم با جرائم دیگری نظیر افساد فی الارض یا قتل نفس و نظایر آن‌ها که مجازات سلب حیات را در پی دارند، می‌توان چنین نتیجه گرفت که ادله اثبات تجاوز جنسی نه‌تنها بر پایه شدت مجازات این جرم، بلکه همچنین بر فرض کثرت ادعاهای واهی تجاوز جنسی علیه اشخاص بی‌گناه پایه‌ریزی شده است.

2-1-1. علم قاضی

دیدگاه‌های قاضی و آنچه از آن به‌عنوان علم قاضی یاد می‌شود، نقش تعیین‌کننده‌ای در تصمیم‌گیری راجع به پرونده‌های تجاوز ایفا می‌کند؛ اما به‌رغم اهمیت، نگرانی‌هایی در مورد آنچه از آن به دانش قضایی یا علم قاضی تعبیر می‌شود، وجود دارد، از جمله آنکه نگرش‌ها پیرامون جرم تجاوز جنسی، تحت تأثیر مستقیم فرهنگ حاکم قرار دارد و تکثر فرهنگی موجود در جامعه ایران موجب آن شده است که بسیاری پرونده‌های تجاوز جنسی، به دلیل عدم یکنواختی در محتوا، وابسته به قضاوت فردی قاضی، با نتایج قضایی گوناگونی همراه باشد. تنوع در آرای قضایی در مراحل بدوی و فرجامی یک پرونده نیز نشان از تأثیر نگرش قضات رسیدگی‌کننده به پرونده تجاوز جنسی و استناد به علم خود به‌عنوان یکی از ادله شرعی اثبات این جرم دارد. در چنین وضعیتی، بزه‌دیده تا زمان صدور رأی قطعی، هیچ‌گونه چشم‌اندازی به سرنوشت پرونده و احتمال احقاق حق خویش نخواهد داشت.

2-1-2. اقرار

دشواری اثبات جرم تجاوز جنسی، راه را برای انکار ارتکاب این جرم توسط متجاوز می‌گشاید. متجاوزی که بزه‌دیده خود را ناتوان در اثبات ادعا می‌بیند، ارتکاب جرم را انکار می‌کند و در موارد نادری که متجاوز اقدام به اقرار به ارتکاب جرم کند، مادامی که نصاب اقرار وی به چهار مرتبه نرسیده است، از اعتبار دلیل برخوردار نبوده و از سویی نیز حتی با چهار مرتبه اقرار نیز تحت تأثیر آموزش‌هایی که مرتکب، در بازداشتگاه‌ها یا توسط وکلا دریافت می‌کند، اقدام به انکار اقرار سابق خود می‌کند و بر اساس ماده 173 قانون مجازات اسلامی، با انکار بعد از اقرار به تجاوز جنسی در هر مرحله‌ای، ولو در حین اجرای مجازات، اعدام از وی ساقط شده و تنها صد ضربه شلاق بر او ثابت خواهد شد؛ بدین ترتیب اعتبار ادله ابرازی بزه‌دیده پس از طی مسیر توان‌فرسای رسیدگی و به‌صرف انکار توسط متجاوز ساقط شده و مجازات مرتکب به مجازات زانی در مواجهه با

رضایت، تقلیل می‌یابد. چنین مقرره‌هایی موجب آنند که بزه‌دیده از همان ابتدا نسبت به سرنوشت عدالت‌خواهی خویش بدبین شده و از طرح شکایت، امتناع کند.

2-1-3. شهادت شهود

شهادت شهودی که دارای شرایط مقرر قانونی ادای شهادت باشند (ماده 177 قانون مجازات اسلامی 92) از دیگر ادله اثبات جرم تجاوز جنسی محسوب می‌شود. از آنجاکه تجاوز به‌طور معمول در مکان‌های خصوصی رخ می‌دهد، الزام به ارائه شاهدان عینی تجاوز جنسی امری دشوار است. این در حالی است که به نظر می‌رسد اعتماد قضات نسبت به شهادت شهود بسیار بیش از اماراتی نظیر نظریه کارشناس (پزشکی قانونی)، معاینه محل، تحقیقات محلی و دیگر قرائنی باشد که می‌تواند بر اساس تبصره ماده 211 مستند علم قاضی قرار گیرد، زیرا لازمه پذیرش شهادت شهود این است که شاهد، خود به عینه وقوع عمل جنسی را به کیفیاتی که قانون‌گذار مجازات اسلامی، معین کرده است، مشاهده کرده باشد؛ مثلاً دخول آلت تناسلی به درون واژن یا مقعد یکی از شروط لازم تحقق تجاوز جنسی است و متأسفانه تعریف مضیق تجاوز جنسی در ایران، دخول دست و یا اشیاء را داخل در این عنوان که در عرف محاکم مورد بهره‌ر قرار می‌گیرد، نکرده (Mirmohammad Sadeghi, 2019: 158). به این ترتیب است که گرچه پزشکی قانونی امکان تشخیص پارگی بکارت و یا مقعد را دارد، اما بدون وجود آثار منی و نظایر آن، نمی‌تواند در مورد اینکه دخول توسط آلت تناسلی انجام گرفته است یا خیر، اظهار نظر کند.

قضیب (آلت) محوری در جرم تجاوز جنسی در ایران تا جایی مورد پذیرش واقع شده است که در پرونده تجاوز جنسی به کودک 5 ساله افغان در خمینی‌شهر اصفهان که در تاریخ نهم خردادماه 1397 رخ داد، نماینده وقت مردم این شهر در مجلس شورای اسلامی در نامه‌ای به ریاست سازمان بهزیستی کشور، افشای این خبر توسط رئیس اورژانس اجتماعی کشور را اقدامی ناشیانه تلقی کرده و چنین نوشت که «اصلاً

معلوم نیست تجاوز صورت گرفته باشد» و درحالی‌که پزشکی قانونی و اورژانس اجتماعی، گزارش تجاوز جنسی به این کودک پنج‌ساله را تأیید کردند، چنین بیان داشت که ممکن است خونریزی وی به دلیل ورود «شیشه پیسی» باشد (Quoted from the news site of Tandorost News, June 27, 2017). چنین نگرشی بزه‌دیده تجاوز جنسی را نسب به توانایی اثبات وقوع این جرم بی‌اعتماد می‌سازد و ممکن است ادعای وی، به توجیه ازاله بکارت او ترجمه شود. در چنین وضعیتی، اختیار کردن سکوت توسط بزه‌دیده و عدم اقدام کیفری علیه مرتکب، امری قابل‌انتظار است.

اعتبار شهادت شهود نسبت به فراین و امارات پیش‌گفته‌شده، به‌ویژه در جایی نمایان می‌شود که بزه‌دیده سابقاً ازاله بکارت شده است. در این صورت، تشخیص هرگونه دخول به‌واسطه عدم آسیب به واژن، با تردید مواجه می‌شود و تشخیص وقوع عمل جنسی منوط به وجود آثار منی در ناحیه واژن خواهد بود. با این حال چنین تشخیصی به‌هیچ‌وجه مثبت عدم رضایت بزه‌دیده نخواهد بود؛ بنابراین زنان باید در طرح شکایت احتیاط بیشتری داشته باشند.

2-2. ترس از تلافی به‌واسطه مجازات اعدام مرتکب

یکی از مهم‌ترین علل عدم گزارش دهی تجاوز جنسی و عدم اقدام کیفری علیه مرتکب، ترس از تلافی توسط متجاوز است که خود را در معرض مجازات اعدام می‌یابد. برجس و همکاران (1395) با ارائه نتیجه تحقیقاتی اظهار داشتند که بیش از یک مورد از هر ده بزه‌دیده، به دلیل ترس از تلافی، بزه‌دیدگی خود را گزارش نکرده‌اند (Quoted in Buckman, 1998: 386). 39 درصد از بزه‌دیدگان در میان دختران کالج نیز از «ترس تلافی فرد متجاوز» به‌عنوان علت عدم گزارش این جرم یاد کرده‌اند (Burgess et al, 2003 quoted by Fisher et al, 2015: 387)؛ در کشور ما تحقیقات مفصلی در این زمینه انجام نگرفته است؛ اما با نگاهی به برخی قوانین موجود در رابطه با تجاوز جنسی

و مجازات قانونی این جرم می‌توان به احتمال ایجاد خطر بالفعل و بالقوه از ناحیه فرد متجاوز پی برد.

قانون‌گذار مجازات اسلامی در مقام تعیین کیفر جرم تجاوز جنسی، از این عقیده پیروی کرده است که با بالا رفتن هزینه ارتکاب جرم، میل به ارتکاب آن نیز کاهش می‌یابد و به تعبیر بکاریا، «اگر ارزش کلی کیفر بیشتر از ارزش کل لذت باشد، در آن صورت، نیروی بازدارنده، نیروی حاکم خواهد بود و عمل مجرمانه ارتکاب نخواهد یافت» (Pradel, 2021: 79). بنابراین با تعیین مجازات اعدام برای این جرم سعی در پیشگیری از ارتکاب آن دارد. این تفکر گرچه از نظر منطقی پذیرفته است اما در مواردی موجب نادیده انگاشتن مفهوم بسیار مهمی در حقوق کیفری تحت عنوان «بازدارندگی حاشیه‌ای»¹ شده است.

بازدارندگی حاشیه‌ای به این معنا است که «فاصله مجازات»، بین جرائم مختلف می‌بایست به‌گونه‌ای باشد که به بزه‌کاران انگیزه انتخاب جرم با مجازات سبک‌تر را بدهد؛ در غیر این صورت هنگامی که مجرم درمی‌یابد که ارتکاب یا عدم ارتکاب جرم دوم، در وضعیت کیفری وی تأثیری نخواهد داشت و در هر صورت مجازات اشد بر او اعمال می‌شود، تشویق به ارتکاب جرم شده و مجازات نه‌تنها موجب بازدارندگی از جرم نمی‌شود، بلکه خود عاملی مشوق جهت ارتکاب جرم دیگری در راستای جرم پیشین است.

تعیین مجازات اعدام برای متجاوزان در نظام حقوقی ایران، سبب آن شده است که در موارد بسیاری، به‌خصوص در رابطه با کودکان، تجاوز جنسی با قتل همراه شود. متجاوز به‌خوبی آگاه است که مجازات رفتار مجرمانه وی سلب حیات است و بدیهی است که در چنین شرایطی از شخص متجاوز، انتظار ندامت و آمادگی جهت تحمل مجازات نمی‌رود و به‌طور طبیعی، وی به دنبال راهی برای نجات از مرگ خواهد بود.

نخستین خواسته شخص متجاوز این است که هرگز به واسطه لب به سخن گشودن بزه‌دیده، فرد دیگری از وقوع این جرم مطلع نشود؛ به نظر می‌رسد اولین راه دست‌یابی به این خواسته، از بین بردن شاهد ارتکاب این جرم یعنی بزه‌دیده تجاوز است. فرد مرتکب در دوراهی «رسوایی» و «اخفای جرم» با محاسبه سود و زیان هر یک، اخفای جرم را برمی‌گزیند.

قتل بزه‌دیده سرپوشی بر جرم شخص مرتکب است و خطر فاش شدن جرم تجاوز را کاهش می‌دهد و آن‌گونه که محاسبه سود و زیان ارتکاب جرم نشان می‌دهند، قتل چیزی بر مجازات مرتکب نمی‌افزاید و در این محاسبه، سود قتل از زیان خطر افشای جرم پیشی گرفته و مرتکب با قتل شخص بزه‌دیده، بدون ایجاد تغییر در موقعیت خویش، وضعیت خود را بهبود می‌بخشد. بدین جهت، خصوصاً در تجاوز آشنایان، سکوت بزه‌دیده و عدم گزارش این جرم، با قتل تضمین خواهد شد. نمونه‌های همراهی قتل و تجاوز در ایران کم نبوده و به‌ویژه در مورد کودکان، در سال‌های اخیر جنجال بسیاری را در رسانه‌ها و فضای مجازی ایجاد کرده است. از جمله آن موارد، تجاوز به ستایش قریشی دختر شش‌ساله افغان در ورامین و تجاوز به آتنا اصلانی هفت‌ساله در پارس‌آباد مغان بود که به شدت افکار عمومی را تحت تأثیر قرار دادند. وجه مشترک این دو پرونده آن بود که در هر دو مورد متجاوز از آشنایان و همسایگان بزه‌دیده بودند و افشای تجاوز، برابر با افشای هویت متجاوزان بود (Iranian Students, News Agency (ISNA), 8 April 2018).

با این وجود، همیشه تجاوز جنسی مقارن با قتل بزه‌دیده نیست و متجاوز به دلایل دیگری نظیر ترس از آبرو، انتظار سکوت بزه‌دیده را دارد و بعد از ارتکاب تجاوز جنسی از پیشبرد جنایت به سمت قتل، انصراف می‌دهد. تهیه فیلم از صحنه تجاوز و تهدید به انتشار آن و همچنین تهدیدهای جانی و مالی علیه بزه‌دیده و خانواده وی نیز می‌تواند بزه‌دیده را وادار به عدم گزارش تجاوز جنسی کند؛ اما به‌ویژه در مورد تجاوز محارم یا تجاوز پارتنر، حتی بدون تهدید از ناحیه متجاوز نیز بزه‌دیده پیوسته خود را

در خطر تلافی متجاوزی تصور می‌کند که به واسطه مجازات اعدام، عملاً چیزی برای از دست دادن ندارد. بدیهی است که ترس ایجاد شده به‌ویژه در جامعه ایران دارای پشتوانه‌ای منطقی است و عدم گزارش‌دهی وقوع تجاوز جنسی را در پی خواهد داشت. به‌علاوه، مجازات اعدام و حذف فیزیکی متجاوز برای همیشه، به‌ویژه در تجاوز به محارم به سبب وجود پیوند عاطفی دیگر اعضای خانواده بزه‌دیده با متجاوز، می‌تواند در سکوت بزه‌دیده تجاوز مؤثر افتد؛ خاصه زمانی که متجاوز تنها نان‌آور خانواده است و فقدان وی موجب ازهم‌پاشیدگی بنیان اقتصادی خانواده می‌شود، بزه‌دیده بیش‌ازپیش تشویق به عدم گزارش تجاوز جنسی خواهد شد.

تهدید بزه‌دیده تنها محدود به مرحله اعلام جرم و شکایت از متجاوز نیست. گاه تهدید یا ترس بزه‌دیده موجب عدول وی از اظهارات سابق خود در اثنای رسیدگی به پرونده است.

گرچه جرم تجاوز جنسی از زمره جرائم غیرقابل‌گذشت محسوب می‌شود و قاعداً گذشت شاکی نباید تأثیری در ادامه تعقیب متهم و مجازات وی داشته باشد، اما گذشت شاکی یا عدول از اظهارات پیشین، بدون توجه به اینکه تحت تأثیر تهدید یا ترس صورت گرفته باشد، به‌واسطه ایجاد شبهه، سرنوشت پرونده را به‌کلی تغییر می‌دهد. مجازات شدید و درعین‌حال ثابت و لایتغیر و همچنین فاقد حداقل و حداکثر، موجب شده است که قضات با کم‌ترین تردید در ادله و امارات موجود، به جهت احتیاط در دما، بر اساس قانون، با لزوم اعمال قاعده دراء (ماده 120 قانون مجازات اسلامی 92) و اعمال مقرر ماده 121 قانون یادشده که صرف وجود شبهه یا تردید در وقوع تجاوز جنسی را بدون نیاز به تحصیل دلیل، کافی برای عدم اثبات جرم تجاوز جنسی می‌شود، دادگاه رأی بر برائت متهم صادر می‌کند (Shiri, 2021: 246).

2-3. ساختار مردانه نظام عدالت کیفری

در جامعه ایران، سخن راندن از مسائل جنسی تابو بوده و دختران با شرمی القا شده از دوران کودکی، از صحبت در رابطه با مسائل جنسی خود، ابا دارند؛ با این وجود، زنی که مورد تجاوز واقع شده است، در کنار آسیب‌های روحی و بعضاً جسمی ایجاد شده (Grossi, 2015: 136)، با سیستمی مردانه روبرو می‌شود که در آن ناگزیر است بارها آنچه رخ داده است را با دقت به یاد آورده و موبه‌مو بازگو کند. یادآوری و بازگویی لحظات مشقت‌بار تجاوز جنسی در حضور مقام‌های پلیسی و قضایی مرد، آسیب‌های روحی جدی بر بزه‌دیده وارد می‌کند.

مقام‌های پلیسی و قضایی مرد، به دلیل تفاوت در فرآیند جامعه‌پذیری نقش‌های جنسیتی، طبیعتاً توانمندی لازم جهت درک حقایق رخ داده را ندارند. به‌عنوان مثال اینکه ممکن است زنان در هنگام مواجهه با خطری غیرقابل‌پیش‌بینی، دچار شوک شوند و ترس با اثر فلج‌کنندگی موجب سکوت و مانع از مقاومت بزه‌دیده در برابر متجاوز شود، به‌احتمال‌قوی برای یک مرد قابل‌درک نخواهد بود؛ در جوامع مردسالار، مردانگی با قدرت، خشونت‌ورزی، سلطه‌جویی و روحیه تهاجمی پیوند خورده و در مقابل، زنانگی درگرو مطیع، منفعل، متعهد و سلطه‌پذیر بودن است (Garrett, 2016: 205). زنان و مردان در فرآیند جامعه‌پذیری، در قالب این نقش‌های از پیش معین‌شده شکل می‌گیرند و قالب‌های جنسیتی مورد اشاره، نحوه عملکرد هر دو جنس را در کلیه عرصه‌های زندگی اجتماعی، تحت تأثیر قرار می‌دهد؛ بدین ترتیب است که بزه‌دیده با واکنش‌های منفی مستمعین این روایت دردناک روبرو می‌شود. بزه‌دیده تجاوز جنسی با سؤالاتی مواجه است که گویی آنچه روایت می‌شود، داستانی خودساخته و باورنکردنی بوده و یا خود مقصر حادثه است و به جهت رفتارهای خارج از چهارچوب، متهم به ارتکاب جرم است (Farajiha & Azari, 2019: 288). آنجا است که بزه‌دیده چنین می‌پندارد که هم‌جنسان متجاوز در جهت حمایت از او گام برداشته‌اند و او بار دیگر بزه‌دیده سیستمی مردانه شده و به همین جهت نیز ممکن است از ادامه مسیر پیگرد قضایی

متجاوز انصراف دهد و حتی با پیش‌بینی این آثار، هرگز دست به طرح شکایت علیه مرتکب نزند.

4-2. ترس از نظام قضایی و مجازات بزه‌دیده

لازمه تحقق عدالت و یک دادرسی منصفانه، آن است که شخص بزه‌دیده از جرم، با خاطری آسوده اقدام به طرح شکایت و مطالبه حقوق قانونی کند؛ اما شوربختانه این حس امنیت در رابطه با زنان بزه‌دیده تجاوز جنسی به حداقل رسیده است، زیرا چنانچه بزه‌دیده تجاوز جنسی نتواند ثابت کند که عمل جنسی برخلاف میل او واقع شده است، ممکن است به اتهام رابطه جنسی واجد رضایت، حسب تأهل یا مجرد خویش، به رجم یا حد جلد محکوم شود. این، بدین معنا است که فردی مورد بزه تجاوز جنسی قرار گرفته و جهت عدالت‌خواهی با طرح شکایت، چنگ به دستگاه عدالت کیفری زده، اما حالا خود، مورد محاکمه و مجازات واقع می‌شود. همچنین ناتوانی در اثبات اصل رابطه جنسی ممکن است بزه‌دیده را در مظان اتهام قذف شخص متجاوز قرار دهد. محتمل بودن مجازات شخصی که مورد تجاوز واقع شده است، دلیلی قوی بر عدم گزارش‌دهی تجاوز جنسی توسط وی تلقی می‌شود.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

فرجام سخن

عدم شکایت زنان بزه‌دیده تجاوز جنسی علاوه بر آثار نامطلوب روانی بر بزه‌دیده که بر اثر بی‌پاسخ ماندن رفتار مرتکب حادث می‌شود، موجب آن است که متجاوز به واسطه در امان ماندن از کیفر، مسیر بزه‌کاری خویش را دنبال کرده و افراد بیشتری را مورد بزه‌دیدگی قرار دهد. عدم افشای جرم تجاوز جنسی همچنین موجب افزایش رقم سیاه آمار این جرم می‌شود. این امر زمینه آن است که مبتنی بر سکوت آماری این جرم، سیاست‌گذاری‌های دولت در راستای پیشگیری از تجاوز جنسی و رفع موانع قضایی و

قانونی در مسیر عدالت‌خواهی بزه‌دیده، با غفلت شدید مواجه شود و به ترویج فرهنگ تجاوز جنسی دامان زند.

سلطه نیرومند هنجارها و ساختارهای مردسالارانه و امتیازات برخاسته از آن برای مردان و در مقابل، آسیب‌پذیری زنان و بی‌اعتمادی آنان به قانون و دستگاه عدالت کیفری، حس القا شده شرم و گناه، ترس از قضاوت افکار عمومی و هراس از تلافی شخص متجاوز، از جمله اصلی‌ترین دلایلی به شمار می‌آیند که نه تنها انتظارات از عدم گزارش‌دهی این جرم را بالا می‌برد که به عادی‌سازی و تجدید چرخه تجاوز جنسی می‌انجامد.

باین‌حال در شرایط کنونی و با وجود موانع فرهنگی و قانونی موجود بر سر راه گزارش‌دهی جرم تجاوز جنسی توسط بزه‌دیده، توسعه ابزارهای ارتباط‌جمعی و پیوند فرهنگ بومی جوامع سنتی با فرهنگ جهانی و گسترش ناگزیر آگاهی جنسیتی زنان، پایان بخشیدن به سکوت در اعتراض به آزارهای جنسی را به تدریج اجتناب‌ناپذیر می‌نماید؛ اما رفع موانع فرهنگی و قانونی مذکور در این پژوهش به تسریع این فرآیند کمک شایانی می‌کند.

بررسی علل و عوامل بالا بودن رقم سیاه جرم تجاوز جنسی علیه بانوان از بعد فرهنگی، گویای لزوم آموزش‌های جنسی به زنان و مردان به‌ویژه از دوران کودکی و آشنا کردن افراد با حریم خصوصی و حق بر بدن خویش است. از مهم‌ترین دستاوردهای آموزش جنسی صحیح آن است که نخست، مردان می‌آموزند هیچ امری توجیه‌کننده تعرض به زنان در هیچ زمان و مکانی نیست و دوم، زنان نیز به این حق دست می‌یابند که آزادانه به هرگونه درخواست جنسی پاسخ منفی داده و در صورت عدم اعتنای مرتکب، فارغ از اینکه تعرض جنسی در کجا و توسط چه شخصی انجام‌گرفته است، مورد حمایت فرهنگ، جامعه، دستگاه عدالت کیفری و خانواده خواهند بود.

بررسی علل بالا بودن رقم سیاه جرم تجاوز جنسی علیه بانوان از بعد ساختاری نیز

بیانگر نیاز شدید قوانین مربوطه، به بازنگری و اصلاح است. به‌عنوان نمونه در حال حاضر اثبات واقعه جنسی و ناتوانی در اثبات عدم رضایت، با مجازات بزه‌دیده پاسخ گفته می‌شود و مجازات قذف نیز در انتظار بزه‌دیده‌ای است که نتواند به‌طور کلی اصل رابطه جنسی را به کرسی دلیل بنشاند؛ اما لازم است قانون به‌گونه‌ای اصلاح شود که مدعی وقوع تجاوز جنسی، مصون از تعقیب کیفری باشد و شکایت وی راهگشای مجازات او به هیچ دلیلی نباشد. همچنین، عدول از ادعای وقوع تجاوز جنسی توسط بزه‌دیده‌ای که مورد تهدید واقع شده، به‌واسطه تحقق شبهه، براءت مرتکب و عدول از اقرار متجاوز حتی در مرحله اجرای مجازات، کاهش قابل توجه مجازات مرتکب را در پی خواهد داشت؛ حال لازم است قانون به ادله مسلم، اعتباری یقینی بخشیده و همچون دیگر جرائم، قطعیت رأی، حتمیت مجازات مورد حکم را موجب شود. مجازات اعدام متجاوزان نیز محدودیت‌های جدی بر سر راه گزارش‌دهی جرم تجاوز جنسی توسط بزه‌دیده را موجب می‌شود؛ این مجازات ثابت و لایتغیر، از سویی اثبات تجاوز جنسی را به ادله‌ای سخت پیوند داده است و از دیگر سو، جهت احتیاط در دماء، تمایل قضات به صدور حکم علیه متهم را به‌شدت کاسته است. مجازات اعدام شخص متجاوز، وی را در مسیری بن‌بست قرار می‌دهد و پیوسته خطر تلافی را در بزه‌دیده‌ای که تصمیم به طرح شکایت دارد، پرورش می‌دهد؛ این مجازات همچنین به معنای حذف فیزیکی فردی است که ممکن است بقای اقتصادی خانواده به او پیوند خورده و شکایت بزه‌دیده محرم وی، به معنای مشکلات جدیدی برای او و خانواده‌اش باشد. قانون با اصلاح این مجازات و درجه‌بندی مجازات در جرم تجاوز جنسی، بسته به‌شدت آثار زیان‌بار این جرم، می‌تواند مجازات اعدام را به‌عنوان یکی از چند مجازاتی مقرر کند که در پاسخ به متجاوزان قابل اعمال خواهد بود. در میان عوامل متعدد مؤثر بر عدم گزارش دهی جرم تجاوز همچنین، خلأ یک نهاد ترمیمی که در جهت التیام آلام بزه‌دیده جرم تجاوز جنسی بدون ورود به مسیر پر پیچ‌وخم قضایی نیز به‌وضوح احساس می‌شود. استفاده از سیستم میانجیگری، سابق بر این در برخی کشورها مورد

اقبال واقع شده است؛ اما سنجش تأثیر وجود یک نهاد ترمیمی و استفاده از سیستم میانجیگری میان بزه‌دیده و بزه‌کار بر شکستن سکوت زنان بزه‌دیده تجاوز جنسی و در نتیجه کاهش رقم سیاه این جرم، موضوع پژوهش‌های بعدی در زمینه این جرم خواهد بود.

پژوهش حاضر با تبیین کلیه عوامل بالا بودن رقم سیاه جرم تجاوز جنسی علیه بانوان، نتایجی کل‌نگر را ارائه کرده است، اما نظر به تکثر فرهنگی موجود در جامعه ایران، یافته‌های این پژوهش، راهگشای پژوهش‌های جزئی‌نگر از طریق مطالعات کیفی و کمی در بستر تنوع فرهنگی موجود است.

References

- Aghtaie, N. (2011). Breaking the silence: Rape law in Iran and controlling women's sexuality, in N. Westmoreland and G.Gangoli (eds) *International Approaches to Rape*, Bristol: Policy Press.
- Ahangar Soleh Boni, A. (2014). The study of the relationship between women's lifestyle and victimization, Thesis for obtaining a doctorate degree under the guidance of Dr. Soheila Sadeghi Fasaei, Payam Noor University, Postgraduate Education Center. [In Persian]
- Ashworth A. (2005). *Criminal law*, oxford Assault Washington, DC: U.S. Department of Justice, Bureau of Justice Statistics.
- Burgess, A.; Reger, Ch.; R., Albert R. (2015). *Criminology: Theories and Applications*, translated by Hamidreza Malekmohammadi, first edition, Mizan.
- Burnett, A. (2016). Rape Culture, In, *The Wiley Blackwell Encyclopedia of Gender and Sexuality Studies*, North Dakota State University Press. Retrieved from DOI:10.1002/9781118663219.wbegss541
- Estrich S. (1987). *Real rape*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Farajiha, M.; Azari, H. (2019). Criminal protection of women victims of rape in Iranian law, *Journal of Social Welfare*, 11(40): 287-314. [In Persian]
- Garrett, S. (2016). *Sociology of Gender*, translated by Katayoun Beqaei, first edition, Ney Publishing.

- Glos, B. (2019). Rape Acknowledgment in the Context of the #MeToo Movement, Electronic Theses and Dissertations. 7809. Accessible at: <https://scholar.uwindsor.ca/etd/7809>
- Grossi, S. (2015). *Gender, Society and Sociology*, First Edition, Sociologists Publishing.
- Javan Jafari Bojnordi, A.; Shahideh, F. (2013). The role of female victims in committing sexual crimes (based on the criminal laws and regulations and judicial procedure of Iran), *Criminal Law Research*, 2(7): 41-71. [In Persian]
- Khademi, N.; Nahidi, F.; Nafe, M.; Arisian, M. (2016). Determining the mental health of female rape victims referred to the Forensic Medicine Center of Isfahan Province in 2016, *Scientific Journal of the Medical System* 35(2): 145-152. [In Persian]
- Maguire, M.; Morgan, R.; Rainer, R. (2015). *Oxford Encyclopedia of Criminology*, translated by Hamid Reza Malek Mohammadi, vol. 4, first edition, Mizan. [In Persian]
- Maljo, M. (2008). Rape against intimate partners: contexts, strategies of the aggressor and reactions of the victim, *Journal of Social Welfare*, 34, 114-83. [In Persian]
- Mallory, Ph. (2008). *Literature and Law*, translated by Morteza Kalantarian, first edition, Aga Publishing. [In Persian]
- Mir Mohammad Sadeghi, H. (2019). *Crimes against the spiritual personality of persons*, first edition, Mizan publishing. [In Persian]
- Mohammadinia, A. (2009). *What a woman should know*, Islamic Propaganda Publishing Center. [In Persian]
- Najafi Abrandabadi, A. (2003-2004). *General criminology*, master's course in penal law and criminology, Shahid Beheshti University. [In Persian]
- Najafi Abrandabadi, A. (2013-2014). Lectures on criminology, women's delinquency and prostitution, master's course in penal law and criminology, Imam Sadiq University. [In Persian]
- Najafi Abrandabadi, A. (2005). Women in Criminology and Criminal Law, *Proceedings of the International Conference on Women and Criminal Law, Past, Present, Future*, under the supervision of Dr. Nasrin Mehra, Salisbil Publishing. [In Persian]
- Planty, M., Langton, L., Krebs, C., Berzofsky, M., Smiley-McDonald, H. (2013). Female victims of sexual violence, 1994-2010. U.S. Department of Justice Bureau of Justice Statistics. Retrieved from <https://www.bjs.gov/content/pub/pdf/fvsv9410.pdf>
- Pradel, J. (2021). *The History of Criminal Thoughts*, 12th edition, Translated by Ali Hosein Najafi Abrandabadi, Samt Publishing. [In Persian]

- Sadeghi Fasai, S.; Larijani, M. (2019). Sexual harassment in the workplace is a threat to social security, *Iranian Journal of Social Studies*, 7(2): 87-111. [In Persian]
- Serajzade, S.; Javaheri, F.; Rahmati, E. (2016). Women's Hejab and feeling safe in public spaces, *Journal of Social Studies of Iran*, 9(2): 135-159. [In Persian]
- Shiri, A. (2021). Reflection of the rule of Dar in the three elements of crime, *Journal of Legal Research Quarterly*, 24(95): 227-258. [In Persian]
- Shiri, A. (2017). The role and position of the victim in criminal investigation law, *Criminal Law Research Quarterly*, 6(23): 142-113. [In Persian]
- The news site of Aftab News (19 June 2018), Accessible on: <https://s1.khabarfarsi.com>
- The news site of Didar News (June 27, 2017), Accessible on: <https://bit.ly/3sXDbhL>
- The news site of Ferraro (June 28, 2017), Accessible on: <https://bit.ly/3hg7VrT>
- The news site of Hamdeli Newspaper (17 September 2018), Accessible on: <https://www.pishkham.com/news/107847>
- The news site of Iranian Students News Agency (ISNA) (8 April 2018), Accessible on: <https://isna.ir/amp/97011905193/>
- The news site of Tandorost News (June 27, 2017), Accessible on: <https://bit.ly/3noDEIT>
- Zeraatpishe, R.; Shiri, A.; Najafi Abrandabadi, A.; Mahmoudi Janaki, F. (2019). Gender stereotypes affecting the occurrence of Rape in Iranian culture components, *Journal of Criminal Research*, 9(32): 151-177. [In Persian]
- Zeraatpishe, R.; Shiri, A. (2022). Criminological analysis of misconceptions about perpetrators and victims of Rape in the light of Cultural theory, *Journal of Legal Studies*, 14(2): 435-458. [In Persian]